

Inštitút agenta vo vybraných právnych systémoch

Anotácia: Jedným zo závažných spoločenských javov, ktorý neustále púta pozornosť širokej verejnosti, je rast a zásadná štruktúra zmeny kriminality. Súčasný svet sa mení a vyvíja, a to v každej oblasti života spoločnosti. Zväčša ide o pozitívne zmeny. Každá zmena – teda i akákoľvek dobrá – so sebou prináša možnosti jej zneužitia. Dochádza k páchaniu kriminality v stále novších a sofistikovaných formách. Tieto nové formy sa často vyznačujú organizovanosťou jej páchatel'ov a sú mnohokrát páchané stále brutálnejším spôsobom. Jednou z najzávažnejších a najnebezpečnejších foriem kriminality je korupcia a organizovaná kriminalita.

Kľúčové slova: kriminalita, agent, agent provokatér, legenda.

Pri vyšetrowaní je dokazovanie niektorých trestných činov, najmä tých, pre ktoré je charakteristická vysoká organizovanosť páchatel'ov, veľmi zložitá.¹

Takémuto nebezpečenstvu je možné čeliť iba novými prostriedkami, pretože klasické metódy, formy a prostriedky kontroly kriminality na tieto najzávažnejšie a sofistikované formy kriminality nepostačujú.

V týchto prípadoch je nemožné zaobísť sa bez využitia niektorých špecifických dôkazných prostriedkov. Ide najmä o informačno-technické prostriedky, prostriedky operatívno-pátracej činnosti, niektoré špeciálne dôkazné prostriedky, osobitné postupy, pri výsluchu ohrozeného svedka a chráneného svedka a osobitné postupy voči spolupracujúcej osobe, ako je dočasné odloženie vznesenia obvinenia, zastavenie trestného stíhania a prerušenie trestného stíhania a v neposlednom rade použitie agenta.²

Vo svojom príspevku by sme sa zamerali na jeden zo špecifických prostriedkov, bez ktorého by nebolo možné dôsledne objasniť a zdokumentovať korupčné trestné činy. Ide o použitie agenta. Chceli by sme poukázať na použitie agenta v rôznych krajinách sveta a nájsť spoločné a odlišné znaky.

Inštitút agenta nebol po prvýkrát zavedený a použitý ani v podmienkach Slovenskej republiky, ani bývalého Československa. Začiatky jeho využívania v oblasti kriminality môžeme vidieť predovšetkým v Spojených štátoch amerických. S výnimkou USA, teda predovšetkým v európskych štátoch, môžeme hovoriť o pomerne novom trestno-procesnom inštitúte, v našich podmienkach aj prostriedku operatívno-pátracej činnosti, ktorý sa významnou mierou podieľa na odhaľovaní a objasňovaní najzávažnejších foriem kriminality a na zisťovaní jej páchatel'ov, a to predovšetkým v prípadoch, kde využitie iných prostriedkov nevedie k želanému výsledku.

V odbornej literatúre sa stretávame s rozličnými termínmi na jeho označenie. Dokonca ani legislatíva jednotlivých štátov nepoužíva jednotný termín. Najčastejšie sa stretávame s termínmi: „skrytý vyšetrowateľ“, „skrytý policajt“, „tajný policajt“, „skrytý agent“, „tajný agent“. Nielenže nie je jednotný termín na označenie tohto inštitútu v praxi, ale prevažná väčšina štátov rôznym spôsobom upravuje aj konkrétne podmienky jeho použitia. Toto vyplýva z odlišnej situácie a problémov na úseku organizovanej kriminality, čo zároveň

¹ VIKTORYOVÁ, J. *Teória dokazovania*. Bratislava. Akadémia PZ, 2006, s. 72, ISBN 80-8054-367-4.

KLÁTIK, J. *Zrýchlenie a zhospodárnenie trestného konania*. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela Právnická fakulta, 2010, s. 87, ISBN 978-80-8083-806-5

² ŽILINKA, M. Spolupracujúca osoba a procesné postupy podľa Trestného poriadku. In *Justičná revue*, roč. 59, 2007, č. 5, s. 624. VIKTORYOVÁ, J. a kol. *Teória a prax dokazovania vo vyšetrowaní*. Bratislava : Akadémia PZ, 2001, s. 72-73, ISBN 80-8054-201-5.

podmieňuje aj odlišnú policajnú a justičnú prax tohto inštitútu. Z týchto dôvodov môžeme vo svete nájsť rozdielne úpravy riešenia tohto problému.³

Podstatné rozdiely medzi jednotlivými štátmi je možné vidieť aj v tom, akou formou pristúpili k úprave tohto inštitútu v platnom práve svojho štátu. Z tohto pohľadu sa stretávame s prístupmi, kde použitie inštitútu agenta je prísne vymedzené v zákone. Tento prístup sa uplatňuje vo väčšine štátov Európy. Prvým európskym štátom, ktorý upravil použitie agenta zákonom, bolo Dánsko v roku 1986. Do skupiny týchto štátov patrí aj Slovenská republika a Česká republika, kde použitie agenta bolo pôvodne upravené v zákone o Polícii Českej republiky, v súčasnosti je však upravené už aj v ustanovení § 158e Trestného poriadku. V Spolkovej republike Nemecko je inštitút agenta od roku 1992 upravený na federálnej úrovni zákonom o boji proti organizovanej kriminalite, ktorým bol nemecký Trestný poriadok doplnený o ustanovenie §§ 110a až 110e. Vo Francúzsku je agent od roku 1992 upravený zákonom o zosilnenom boji proti obchodu s drogami.

USA

Inštitút agenta sa v USA označuje pojmom „tajný agent“ a je využívaný už od dvadsiatych rokov 20. storočia. I napriek tomu, že *„je nasadenie skrytého agenta aplikované už desiatky rokov, neexistuje dosiaľ žiadna zákonná úprava tohto inštitútu. Internými predpismi, ktorými sa prax riadi, sú smernice ministra spravodlivosti. Samozrejme, k dispozícii je bohatá judikatúra, ktorá však nie je vždy jednotná“*⁴ avšak doposiaľ nedošlo k právnej úprave tohto inštitútu vo forme zákona. Nasadenie tajného agenta sa riadi iba internými predpismi, ktorými sú smernice federálneho ministerstva spravodlivosti z roku 1980. O nasadení tajného agenta v konkrétnom prípade rozhoduje jeho nadriadený. Nevyžaduje sa súhlas alebo príkaz orgánu súdnej moci. Tajný agent v podmienkach USA pri nasadení v kriminálnom prostredí smie voľne a nekontrolovateľne pátrať. Pri tom využíva krycie údaje o svojej totožnosti na základe vopred vytvorenej legendy.⁵

Tajný agent sa môže podieľať na trestných činoch typických pre dané kriminálne prostredie, v ktorom pôsobí, a dokonca aj predávať drogy. Čo sa týka otázky beztrestnosti tajného agenta, prístup zvolený v USA môžeme zaradiť k tým najliberálnejším, s akými sa vôbec stretávame. V USA môže tajný agent beztrestne spáchať aj ťažké trestné činy, a to v prípade, že sú primerané sledovanému cieľu, ak od nadriadeného dostane povolenie. V USA je **legálna, a dokonca aj veľmi uznávaná** metóda policajnej činnosti **tzv. agent provokatér**. Kým v kontinentálnom systéme práva prevláda názor, ktorý tento inštitút striktnie vylučuje a mnohí ho považujú za protiústavný, v americkom právnom systéme sa tento inštitút využíva bežne. Informácie s dôkaznou hodnotou získané agentom provokatérom môžu tvoriť podklad obžaloby.

Výnimkou, keď dochádza k upusteniu od obžaloby v prípade použitia „agenta provokatéra“, je, ak obžalovaný úspešne dokáže, že ho „agent provokatér“

- naviedol na spáchanie trestného činu nedovoleným spôsobom,
- spáchanie celého skutku bolo naplánované agentom provokatérom,
- agent provokatér naviedol páchatel'a na spáchanie skutku ľst'ou alebo prehováraním,

³ VIKTORYOVÁ, J. Analýza vybranej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a jej vplyv na dokazovanie vo vyšetrovaní, s. 128. In VIKTORYOVÁ, J., BLATNICKÝ, J. *Metodiky vyšetrovania – posúdenie súčasného stavu a možnosti ich ďalšieho rozvoja. Zborník odborných prác z odborne zdokonaľovacieho kurzu pre vyšetrovateľov PZ konaného v dňoch 20. 4. – 24. 4. 2009.* Bratislava : Akadémia PZ, 2009, 133 s., ISBN 978-80-8054-471-3.

⁴ IVOR, J. Agent provokatér v trestnom konaní, In *Justičná revue*, č. 8 – 9, 56-2004, s. 839

⁵ FENYK J. K operatívnym metódám odhalovania korupcie, In *Trestní právo*, 2003, č. 2, s. 2

- súd však prihliada aj na celkové okolnosti skutku, ktoré tvoria povest' obžalovaného, skutkové okolnosti spáchania trestného činu, podiel páchatel'a na reálnom spáchaní daného skutku, do akej miery bolo treba páchatel'a na skutok naviesť.

Inštitút tajného agenta je v USA považovaný za veľmi efektívny prostriedok boja proti organizovanej kriminalite, najmä v oblasti drogovej delikvencie a korupcie.

Anglicko

Právna úprava a ani policajná praktická činnosť v Anglicku pojem „agent“ nepozná. Môžeme sa tu však stretnúť s pojmom „**tajný policajt**“. Činnosť tajného policajta v Anglicku nie je upravená právnou normou na úrovni zákona, tak ako to je napríklad v Slovenskej republike. Je upravená tzv. smernicami. V Anglicku sa rozlišujú dve základné úrovne tajných operácií, z toho dôvodu sa využívajú dve kategórie tajných policajtov:

- čiastočne utajené akcie,
- úplne utajené akcie.

Rozdiel spočíva v dĺžke nasadenia tajného policajta v zločineckom prostredí a v stupni jeho utajenia, t. j. či agent vystupuje pod legendou, alebo nie.

Čiastočne utajené akcie sú krátkodobého charakteru a finančne nie sú veľmi náročné. Ide najmä o fingované nákupy drog, zbraní a kradnutého tovaru. V žiadnom prípade nesmie ísť o dlhodobé pôsobenie tajného policajta v kriminálnom prostredí. Do týchto jednoduchších čiastočne utajených akcií sú nasadzovaní policajti, ktorí nemajú zmenenú identitu a vystupujú pred súdom ako svedkovia. Neexistuje žiadna centrálna evidencia týchto čiastočne utajených policajtov a výber robia spravidla nadriadení policajných útvarov pôsobiacich v rámci územno-správnych celkov.

V boji s organizovaným zločinom však anglická polícia vo väčšine prípadov využíva úplne utajené akcie. Súhlas na takúto akciu dáva vysoký policajný funkcionár, ktorý týmto povoľuje použitie všetkých existujúcich informačných a technických prostriedkov. Tajný policajt je však do akcie nasadený iba so súhlasom štátneho prokurátora. Štátny prokurátor, ktorý dal súhlas na nasadenie tajného policajta do akcie, zodpovedá za dodržanie smerníc na jeho nasadenie.¹⁶

Na to, aby nasadenie tajného policajta bolo zákonné a neprekračovalo medze uvedené v smerniciach, musia byť splnené nasledujúce podmienky:

- čin, pre ktorý bol tajný policajt nasadený, už musel byť spáchaný,
- tajný policajt sa nesmie aktívne zúčastniť na plánovaní alebo uskutočňovaní deliktu, pre ktorý bol nasadený,
- tajný policajt sa v malej miere môže zúčastniť na páchaní trestnej činnosti,
- účasť na páchanej trestnej činnosti musí bezvýhradne sledovať cieľ, ktorým je zatknutie hlavného páchatel'a deliktu, pre ktorý bol nasadený.

Anglický právny poriadok vylučuje preventívne použitie agenta a jeho nasadenie umožňuje len v prípadoch, ak už bol protiprávny čin spáchaný. S využitím logického výkladu tohto ustanovenia môžeme hovoriť, že anglický právny poriadok použitie agenta provokatéra nepozná, dokonca možno povedať, že prípustnosť jeho využitia zásadne vylučuje tým, že uvádza, že tajný policajt môže byť nasadený iba pri deliktoch, ktoré už boli spáchané. Ako tajný policajt môže byť nasadený výhradne policajt.

⁶ CIMR, V. K zákonnosti provokácie trestného činu policejnými orgánmi, In *Trestní právo*, č. 2, 2001, s. 16.

Spolková republika Nemecko

SRN upravila využívanie inštitútu agenta na spolkovej úrovni až zákonom o boji s organizovanou kriminalitou z 15. 7. 1992, ktorým bol nemecký Trestný poriadok doplnený o novokoncipované ustanovenie §§ 110a až 110c. Do prijatia tohto spolkového zákona sa uskutočňovalo nasadzovanie agenta podľa spoločnej smernice rezortov spolkového ministerstva spravodlivosti a spolkového ministerstva vnútra. Niektoré spolkové krajiny mali však inštitút agenta upravený v ich vlastných krajinských policajných zákonoch. Trestný zákonník Nemecka (Strafgesetzbuch – StGB) v znení platnom k 22. 8. 2006 označuje ako trestné činy pri výkone úradu prijímanie prospechu (§ 331), prijímanie úplatku (§ 332), poskytovanie prospechu (§ 333), podplácanie (§ 334).⁷

Agentom – v zmysle spolkového Trestného poriadku – je príslušník polície, ktorý pod krycou legendou vnikne do kriminálneho prostredia a tam vedie vyšetrovanie.

Na použitie agenta sa v Nemecku vyžaduje:

- vyšetrovanie presahuje konkrétne určité vyšetrovacie úkony,
- pred neurčitým počtom osôb musí utajovať svoju pravú identitu,
- vzhľadom na spôsob a rozsah úloh treba od začiatku predpokladať, že jeho identita musí byť v ďalšom trestnom konaní natrvalo utajená.

Tajní agenti majú zo zákona zvláštna oprávnenia: Pod svojou legendou smú:

- zúčastniť sa na právnom konaní,
- vstupovať do bytu splnomocnenca,
- vykonať vypytovanie sa svedka bez poučenia, „nie výsluch v pravom zmysle slova, skôr sa myslí vypočúvanie formou nenápadných otázok“.

Použitie agenta je možné len pri trestných činoch taxatívne vymenovaných v Trestnom poriadku. Ide o tieto skupiny trestných činov:

- trestné činy spáchané profesionálne členom organizovanej skupiny alebo iným organizovaným spôsobom,
- trestné činy týkajúce sa štátnej ochrany,
- trestné činy týkajúce sa predaja omamných látok, zbraní, falšovania peňazí a cenných papierov.

Podmienkou nasadenia agenta je, aby existovali dostatočné skutkové dôvody, že taký **trestný čin bol už spáchaný** a objasnenie týchto trestných činov by bolo iným spôsobom **„beznadejne alebo podstatne sťažené“**.

Nasadenie agenta v Nemecku je prípustné iba na základe súhlasu prokurátora alebo sudcu. Súhlas dáva sudca v prípade, ak k použitiu agenta prichádza vo vyšetrovaní voči konkrétnej osobe. Policajná provokácia ako inštitút je neprípustná, ba dokonca môže zakladať zodpovednosť takto konajúcej osoby za navádzanie na spáchanie trestného činu.

Ako agenti v zmysle nemeckého Trestného poriadku nie sú označovaní policajti, ktorí nevyšetrujú otvorene, ktorí pri vykonávaní svojich vyšetrovacích úkonov len zataja svoju identitu, avšak nemajú nato trvalo zmenenú identitu, je to napr. policajt, ktorý koná ako „agent provokatér“ ako nákupca drogy, aby toho, kto drogu predáva, pristihol pri čine.

Pod krycou legendou môže agent vypovedať aj ako svedok v súdnom konaní, pokiaľ však súd trvá na odtajnení skutočnej identity agenta, je potrebný súhlas príslušného najvyššieho služobného útvaru (minister vnútra príslušnej spolkovej krajiny), ktorého rozhodnutie je definitívne. Minister vnútra môže zamietnuť odtajniť identity agenta obzvlášť vtedy, ak existuje obava, že by odhalenie identity mohlo ohroziť život, zdravie agenta. Ak

⁷DAVID V, NETT A. *Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém*, 1. vydání, Praha : V.H.Beck, 2007, 127 s.

minister vnútra zamietne identity agenta, tak poznatky, ktoré agent získal, oznámi prostredníctvom iného vyšetrovateľa, pred ktorým agent urobil príslušnú výpoveď.

Pri posudzovaní otázok prípadnej trestnej zodpovednosti agenta v nemeckom právnom prostredí môžeme logickým posúdením dospieť k tomu, že je vylúčené, aby agent konal iniciatívne v smere provokovať konanie osôb z kriminálneho prostredia, ktoré by malo charakter trestného činu. Išlo by totiž o navádzanie, na ktoré by sa nemohla vzťahovať beztrestnosť z titulu konania v rámci nutnej obrany alebo krajnej núdze.

Česká republika

V Českej republike policajný zákon upravuje všeobecné podmienky použitia agenta a Trestný poriadok upravuje procesné podmienky jeho použitia. Podľa policajného zákona je inštitút agenta uvedený aj v zákone o Polícii ČR, kde je upravené, že inštitút agenta môže použiť služba kriminálnej polície a služba polície na odhaľovanie korupcie a závažnej hospodárskej trestnej činnosti. Agentom je policajt, ktorý spravidla vystupuje s kryciami dokladmi a s utajením pravého účelu jeho činnosti.

Český Trestný poriadok v ustanovení § 158e ods. 2 vymedzuje pojem agenta, ktorým môže byť príslušník Polície ČR, ktorý plní úlohy uložené mu riadiacim policajným orgánom, vystupujúci spravidla s utajením skutočného účelu jeho činnosti.

Použitie agenta povoľuje na návrh štátneho zástupcu vrchného štátneho zástupcu sudca vrchného súdu. Platí **zákaz „policajnej provokácie“**.⁸

Slovensko

Zavedenie inštitútu agenta do nášho právneho poriadku bolo spojené s rozsiahlou diskusiou o jeho potrebe, jeho oprávnenosti a neposlednom rade aj jeho ústavnosti a zákonnosti. Obrovský rozmach kriminality v súvislosti so spoločenskými zmenami po roku 1989 však privedol zákonodarcu k názoru o potrebnosti tohto inštitútu.

Zákon č. 247/1994 Z. z., ktorým sa menil a doplnil Trestný poriadok (zákon č. 141/1961 Zb.) s účinnosťou od 1. januára 1994 okrem iného po prvýkrát v histórii zaviedol do právneho poriadku SR nový inštitút agenta. Tento inštitút prešiel ešte niekoľkými zmenami a prijatím nového Trestného zákona č. 301/2005 je inštitút agenta je upravený najmä v § 10 ods. 19 a 117.⁹

Použitie agenta je možné len na základe príkazu vydaného predsedom senátu (v konaní pred súdom) alebo sudcom pre prípravné konanie (v postupe pred začatím trestného stíhania alebo v prípravnom konaní). Vydať príkaz na použitie agenta môže výnimočne aj prokurátor (v postupe pred začatím trestného stíhania alebo v prípravnom konaní).

Agent koná pod legendou¹⁰ alebo bez legendy. Závažnosti inštitútu agenta je prispôsobená aj právna úprava možnosti jeho výsluchu. V prípravnom konaní je oprávnený vykonať výsluch agenta prokurátor pri použití technických zariadení určených na prenos zvuku a obrazu tak, aby jeho totožnosť nemohla byť odhalená. V konaní pred súdom je

⁸ DAVID V, NETT A. *Korupce v právu mezinárodním, evropském a českem*, 1. vydání, Praha : V.H.Beck, 2007, 293 s.

⁹ **Agentom** je podľa § 10 ods. 19 Trestného poriadku príslušník Policajného zboru alebo príslušník polície iného štátu, ktorý na základe príkazu prokurátora alebo štátu prispieva k odhaľovaniu, zisťovaniu a usvedčovaniu páchatelov zločinu, trestných činov korupcie, trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa a trestného činu legalizácie príjmov z trestnej činnosti. Pri odhaľovaní, zisťovaní a usvedčovaní páchatelov korupcie môže byť agentom aj iná osoba ako príslušník Policajného zboru poverená ministrom vnútra SR.

¹⁰ **Legendou** sa rozumie súhrn tajných údajov o osobe agenta, najmä o jeho totožnosti, rodinnom stave vzdelaní a zamestnaní. Pravá totožnosť agenta vystupujúceho pod legendou musí byť utajená a tajné údaje sa musia oznámiť iba orgánom, ktoré sú oprávnené rozhodovať o použití agenta.

oprávnený vykonať výsluch agenta predseda senátu len výnimočne, a to pri použití technických zariadení určených na prenos obrazu a zvuku, s eventuálnou zmenou vzhľadu a hlasu agenta alebo pri vylúčení obžalovaného, jeho dôverníkov a verejnosti z pojednávacej miestnosti.

Agent môže plniť svoje úlohy i na území iného štátu. Môže ísť o pôsobenie v rámci konania vedeného v inom štáte alebo v Slovenskej republike. Predpokladom tohto postupu je súhlas príslušného orgánu štátu, na ktorého území má pôsobiť, a rozhodnutie prezidenta Policajného zboru (pokiaľ neustanovuje medzinárodná zmluva inak).

Skutočnosti týkajúce sa trestných činov nesúvisiacich s vecou, v ktorej bol agent použitý, sa môžu použiť v inom konaní ako dôkaz len vtedy, ak sa týkajú niektorého z trestných činov taxatívne uvedených v § 117 ods. 1.

Témou agenta provokatéra sa zaoberá aj slovenský Trestný zákon v ustanovení § 117 ods. 2. Iniciatívne navádzanie na spáchanie trestného činu (policajná provokácia) je podľa súčasnej právnej úpravy prípustné za splnenia nasledujúcich podmienok:

- a) podozrenie z korupcie,
- b) podozrivým je verejný činiteľ alebo zahraničný verejný činiteľ,
- c) zistené skutočnosti nasvedčujú, že páchatel' by spáchal taký trestný čin aj vtedy, ak by príkaz na použitie agenta nebol vydaný.

Rusko

V zahraničných prameňoch sa možno stretnúť s názorom, že právny systém v Rusku povoľuje inštitút agenta provokatéra. O tom svedčia trestné činy prijímania úplatku a podplácania podľa § 290 a § 291 Trestného zákonníka, ktoré sú považované za také, ktoré je náročne odhaliť a vyšetriť. V Trestnom zákonníku je ustanovená zodpovednosť za trestný čin provokácie úplatku alebo komerčného podplácania (§ 304 TZ RF).

Za provokáciu sa považuje pokus o podplácanie úradnej osoby alebo osoby vykonávajúcej riadiacu funkciu v komerčnej alebo inej organizácii. Podstatou tohto trestného činu je imitovanie, vytváranie zdania prijatia úplatku alebo predmetu podplácania zo strany úradnej osoby. Dôležitou okolnosťou je práve absencia súhlasu s prijatím úplatku.¹¹

Záver

I napriek týmto skutočnostiam však v právnej úprave inštitútu agenta v jednotlivých svetových právnych systémoch môžeme nájsť tak spoločné, ako aj odlišné zásady.

Zásady spoločné pre všetky úpravy :

- je vylúčené navádzanie na trestnú činnosť,
- falošná totožnosť agenta je iba právnym problémom,
- justičný orgán je predbežne alebo okamžite informovaný,
- všetky úpravy bez akýchkoľvek problémov počítajú s nasadením agenta pri drogovej trestnej činnosti, pri inej kriminalite sa kritéria líšia,

Odlišné zásady:

- právna úprava je obsiahnutá buď v zákonoch, alebo v normách nižšej právnej sily (USA),
- iba policajti alebo justiční policajti (Anglicko),
- väčšia či menšia miera zbavenia zodpovednosti za prípadné činy spáchané agentmi v súvislosti s ich nasadením (Nemecko),
- väčšia či menšia miera ochrany svedka všeobecne.

¹¹ ČENTEŠ J., LAZAREVA N. Korupcia v Ruskej federácii a problémy boja proti nej v oblasti trestnoprávnej zodpovednosti, In *Justičná revue*, 62, 2010, č. 11, s. 1243

Agent sa jednoznačne pohybuje na hranici zákona a zločinu a mohol by ľahko sklznúť do presvedčenia, že mu je všetko dovolené. Jeho konanie musí byť limitované určitými zásadami, ktoré musia byť pri jeho nasadaní rešpektované. Musí sa riadiť zásadou zákonnosti, t. j. jeho konanie musí byť v súlade s účelom Trestného poriadku a musí byť úmerná protiprávnosť na odhaľovanie, zisťovanie alebo usvedčovanie, na ktorom sa zúčastňuje. Na podklade týchto skutočností možno uviesť, že použitie agenta provokatéra v trestnom konaní môže byť sporné. Za agenta provokatéra treba považovať osobu, ktorá sama aktívne podnecuje alebo navádza iné osoby na páchanie trestnej činnosti s úmyslom, aby ich z toho činu usvedčila.

Doterajšia prax ukázala, že pri odhaľovaní, zisťovaní a usvedčovaní páchatel'ov korupčných trestných činov inštitút agenta provokatéra nie je potrebný. Polícia síce využíva, respektíve musí v každom korupčnom prípade, kde ešte nedošlo k odovzdaniu vopred vyžiadaného úplatku, ale došlo k oznámeniu o trestnom čine, že dôjde k odovzdaniu úplatku, využiť inštitút agenta kontrolóra, nie však agenta provokatéra.

Literatúra

CIMR, V. K zákonnosti provokácie trestného činu policejnými orgánmi, In *Trestní právo*, č. 2, 2001, s. 16.

ČENTEŠ J., LAZAREVA N. Korupcia v Ruskej federácii a problémy boja proti nej v oblasti trestnoprávnej zodpovednosti, In *Justičná revue*, 62, 2010, č. 11, s. 1243

DAVID V, NETT A. *Korupce v právu mezinárodním, evropském a českem*, 1. vydání, Praha : V.H.Beck, 2007, 293 s.

FENYK J. K operatívnym metodám odhaľovania korupcie, In *Trestní právo*, 2003, č. 2, s. 2

IVOR, J. Agent provokatér v trestnom konaní, In *Justičná revue*, č. 8-9, 56, 2004, s. 839

KLÁTIK, J. *Zrýchlenie a zhospodárnenie trestného konania*. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela Právnická fakulta, 2010.

VIKTORYOVÁ, J., BLATNICKÝ, J. *Metodiky vyšetrovania – posúdenie súčasného stavu a možnosti ich ďalšieho rozvoja*. Zborník odborných prác z odborného zdokonaľovacieho kurzu pre vyšetrovateľov PZ konaného v dňoch 20. 4. – 24. 4. 2009. Bratislava : Akadémia PZ, 2009

VIKTORYOVÁ, J. *Teória dokazovania*, Bratislava : Akadémia PZ, 2006

VIKTORYOVÁ, J. a kol. *Teória a prax dokazovania vo vyšetrovaní*. Bratislava : Akadémia PZ, 2001

ŽILINKA, M. Spolupracujúca osoba a procesné postupy podľa Trestného poriadku. In *Justičná revue*, roč. 59, 2007, č. 5.

Key words : criminality, agent, agent-provocateur, legend

Summary

Every state reacts differently on the problems connected with criminality, since they are related to concrete living conditions of the society and legal traditions of the given state. Agent institute in penal law has become modern and very effective tool in fighting against the highest forms of criminal activity. However, the applicatin of this institute requires high expertise of the persons working within this institute. Slovak Penal Code emphasises the role of this institute, since the practice has shown its geat significance in detecting and of corruption crimes.

*JUDr. Štefan Kočan, PhD.
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
Katedra vyšetrovania*

Recenzent: doc. JUDr. Mgr. Jana Viktoriová, PhD.
